

Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne
we współpracy z
Instytutem Filozofii i Socjologii PAN

zapraszają do udziału w cyklicznym seminarium

Czytanie:
Michel Henry

Pierwsze spotkanie odbędzie się **8. listopada (poniedziałek) 2021 r. o godz. 17.00 na platformie Zoom (szczegóły poniżej).**

Polskie Towarzystwo Fenomenologiczne oraz Instytut Filozofii i Socjologii PAN zapraszają na seminarium organizowane w ramach cyklu *Czytanie...*, które poświęcone jest studium dzieł przedstawicieli ruchu fenomenologicznego, jak również prac myślicieli inspirujących się fenomenologią, oraz tych, którzy korzystali jedynie z fenomenologii jako metody badań. W semestrze zimowym 2020/2021 proponujemy lekturę wybranych tekstów **Michela Henry’ego**, którą poprowadzi dr hab. Monika Murawska (ASP Warszawa).

Michel Henry to jeden z najciekawszych i najbardziej radykalnych czytelników Husserla. Ten wybitny fenomenolog francuski drugiej połowy XX wieku tworzy koncepcję, w której najważniejsza okazuje się immanencja i samopobudzenie, a centralną kategorią, wokół której grupują się wszystkie inne, staje się żywe ciało (*la chair*). Z tego względu można uznać, że fenomenologia Michela Henry'ego stanowi przede wszystkim próbę opisu naszego doświadczenia własnej cielesności, która staje się ważna dla fenomenologii *tout court*, co najmniej od momentu publikacji tekstów Maurice'a Merleau-Ponty'ego. Ciało jest bowiem czymś intymnym i ściśle moim, a zarazem czymś wystawionym na świat, na spojrzenia innych. Z jednej strony podatne jest na wstrząsy i fizyczne uszkodzenia, z drugiej, wzrusza się i czuje, jest ruchome i nieruchome, zarazem doznające i doznawane. Musi nam wszędzie towarzyszyć, uobecniając się bezpośrednio lub pośrednicząc między nami a światem zewnętrznym, między mną a drugim człowiekiem. Życie to posiadać ciało i postrzegać rzeczywistość z narzuconego nam przez nie punktu widzenia, jedynego i nieosiągalnego dla innych. Dlatego wszystkie istotne dla Michela Henry'ego kategorie filozoficzne, które tworzą złożoną siatkę wzajemnie powiązanych fragmentów, sprowadzają się ostatecznie właśnie do oryginalnie interpretowanej kategorii ciała.

Tematem seminarium w nadchodzącym semestrze nie będzie jednak wyłącznie fenomenologia Michela Henry'ego, ale także, a może przede wszystkim, złożone relacje, jakie łączą ją z ideami innych fenomenologów. Chodzić bowiem będzie o pokazanie wzajemnych inspiracji, ale zarazem skrajnych różnic, jakie odnaleźć możemy między koncepcjami poszczególnych fenomenologów; a radykalizm w podejściu Michela Henry'ego do poszczególnych kategorii fenomenologicznych, wypracowanych zresztą nie tylko przez Husserla, ale także Heideggera, pozwoli te różnice uwypuklić. Będziemy czytać teksty Michela Henry'ego wraz z tekstami Jeana-Louisa Chretien, Renauda Barbarasa, Jeana-Luc Marion, Emmanuela Levinasa, Jana Patocki i Jacquesa Derridy. Można bowiem uznać, że współczesna francuska fenomenologia jest meandryczna, czyli, że jest labiryntowa, zakręca, zawraca, często trafia na te same ścieżki, albo też odwrotnie, gwałtownie z nich zbacza, zmierzając w rozmaite, nieprzewidziane strony. Z tego względu zadamy też pytanie, o wielorakie przekształcenia fenomenologii, zwłaszcza francuskiej, a tym samym o jej obecny kształt.

Przygotowała: Monika Murawska

TEMATY KOLEJNYCH SPOTKAŃ:

1. Nowa fenomenologia

Michel Henry, **Wcielenie. Filozofia ciała rozdział I: Odwrócenie fenomenologii**, przeł. D. Adamski, Homini, Kraków 2012, ss. 59-160.

Jako lektura dodatkowa, nieobowiązkowa, traktowana jak komentarz: Jacek Migasiński, *Kartezjusz podług Henry'ego. Początek fenomenologii w: „Przegląd Filozoficzno-Literacki”* 34 (2012), ss. 201–218.

2. Dwa ciała

Michel Henry, **Wcielenie. Filozofia ciała, rozdział II: Fenomenologia cielesności**, przeł. D. Adamski, Homini, Kraków 2012, ss. 173-282.

Jako lektura dodatkowa, nieobowiązkowa: Renaud Barbaras, *Od fenomenologii ciała do ontologii żywej cielesności lub trzy znaczenia pojęcia „żywe ciało”* przeł. M. Murawska w: „Przegląd filozoficzno-literacki” 34 (2012), ss. 251-292 lub/i Didier Franck, *Dwa ciała. Wokół fenomenologii Husserla*, rozdział I, przeł. J. Migasiński, A. Dwulit, Scholar, Warszawa 2017, ss. 13-35.

3. Fenomenologia i teologia

Michel Henry, **Chrześcijaństwo – ujęcie fenomenologiczne** przeł. A. Dwulit w: *Główne problemy współczesnej fenomenologii*, red. J. Migasiński, M. Pokropski, WUW, Warszawa 2017, ss. 361-374.

Jean-Louis **Chretien**, *Odpowiadający – silniejszy od naszych pytań i przewin* przeł. A. Czarnacka w: *Główne problemy współczesnej fenomenologii*, red. J. Migasiński, M. Pokropski, WUW, Warszawa 2017, ss. 375-401.

Jean-Louis **Chretien**, *Nagi głos. Fenomenologia obietnicy* przeł. P. Mrówczyński w: *Fenomenologia francuska. Rozpoznania/interpretacje/rozwiązania*, red. I. Lorenc, J. Migasiński, IFiS PAN, Warszawa 2006, ss. 485-508.

4. Odwrócenie intencjonalności

Michel Henry, **Fenomenologia nie-intencjonalna: zadanie fenomenologii przyszłości**, przeł. J. Migasiński w: *Fenomenologia francuska. Rozpoznania/interpretacje/rozwiązania*, red. I. Lorenc, J. Migasiński, IFiS PAN, Warszawa 2006, ss. 418-437.

Renaud Barbaras, *Życie i intencjonalność*, przeł. A. Skwarczyńska, P. Sztarbowski w: *Fenomenologia francuska. Rozpoznania/interpretacje/rozwiązania*, red. I. Lorenc, J. Migasiński, IFiS PAN, Warszawa 2006, ss. 438-460.

Lektura dodatkowa: **Jean-Luc Marion**, *Donacja i to, co dane*, przeł. W. Starzyński w: *Fenomenologia francuska. Rozpoznania/interpretacje/rozwiązania*, red. I. Lorenc, J. Migasiński, IFiS PAN, Warszawa 2006, ss. 461-483.

5. Problem świata

Michel Henry, **Cztery zasady fenomenologii** w: *O fenomenologii*, przeł. M. Drwięga, IFiS PAN, Warszawa 2007, ss. 113-144.

Jan Patočka, *Co to jest fenomenologia?* w: *Świat naturalny i fenomenologia*, przeł. J. Zychowicz, PAT, Kraków 1987, ss. 158-179.

Lekturą dodatkową może być też komentarz Mariona z *Będąc danym* odnoszący się do tekstu Henry'ego: J.-L. Marion, *Będąc danym. Esej z fenomenologii donacji*, przeł. W. Starzyński, IFiS PAN, Warszawa 2007, ss. 7-33.

6. Inny we mnie

Michel Henry, **Oni we mnie** w: *O fenomenologii*, przeł. M. Drwięga, IFiS PAN, Warszawa 2007, ss. 246-260.

Emmanuel **Levinas**, *Inaczej niż być lub ponad istotą*, Rozdział III, przeł. P. Mrówczyński, Aletheia, Warszawa 2000, ss. 105-165.

7. Fenomenologia sztuki i kultury

Michel Henry, **Zobaczyć niewidzialne** w: *Artium Quaestiones* 22 (2011) s. 353-367.

Jacques **Derrida**, *Pamiętnik ślepcy* w: *Główne problemy współczesnej fenomenologii*, red. J. Migasiński, M. Pokropski, Warszawa ss. 402-420.

Lektura dodatkowa: A. Gielarowski, *Kryzys kultury, kryzys człowieka. Fenomenologiczna krytyka kultury: Husserl, Levinas, Henry*, Rozdział 4, WAM, Kraków 2016, ss. 275-402.

Dr hab. Monika Murawska

Absolwentka filozofii i historii sztuki Uniwersytetu Warszawskiego; wykładowczyni Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych; współpracuje z Wydziałem Filozofii UW oraz z Université X Nanterre; tłumaczka z języka francuskiego: J.-M. Salanskis, *Itinerarium Jeana-François Lyotarda. Wprowadzenie do filozofii XX wieku* (2020). Jest trzykrotną stypendystką rządu francuskiego. Otrzymała wyróżnienie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz Stypendium dla wybitnego młodego naukowca przyznane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zajmuje się głównie francuską fenomenologią i estetyką. Autorka licznych artykułów poświęconych tej tematyce i wstępów do katalogów, a także książek: „Jean Renoir. Malarz kadrów” (2012), „Filozofowanie z zamkniętymi oczami. Fenomenologia ciała Michela Henry'ego” (2011), „Problem innego. Analiza porównawcza koncepcji Maurice'a Merleau-Ponty'ego i Emmanuela Lévinasa” (2005).

Podczas pierwszego spotkania (08.11.2021) omawiać będziemy tekst wskazany w punkcie pierwszym.

W toku odbywającego się od kilku lat codwutygodniowego seminarium *Czytanie...* jego uczestnicy, prowadzeni przez najwybitniejszych polskich specjalistów w danej tematyce, dokonują próby analizy i interpretacji wybranych tekstów fenomenologicznych w celu poszerzenia i pogłębienia wiedzy dotyczącej podstawowych tematów filozofii. W nawiązaniu do problematyki czytanego tekstu uczestnicy przedstawiają różne własne punkty widzenia i

prowadzą niekiedy bardzo gorące spory filozoficzne. Z dala od szkolnej atmosfery seminarium jest czasem prawdziwie odświeżającym, podczas którego uczestnicy stawiają siebie samych w pytania filozoficzne. Bez zbędnych zabezpieczeń pozwalają oddać się żywiołowi filozoficznego myślenia i spotkania. Dzięki temu osoby pochodzące z różnych środowisk akademickich, o różnym stopniu filozoficznego zaawansowania, doświadczenia i wiedzy, a także różnej wrażliwości, mogą poczuć ducha filozoficznej wspólnoty, która odsyła do najlepszej tradycji ruchu fenomenologicznego. Z tego powodu seminarium jest otwarte na wszystkie zainteresowane osoby: zarówno na amatorów myślenia filozoficznego, studentów filozofii, doktorantów, jak i na bardziej doświadczonych badaczy.

Ze względu na pandemię, w trosce o zdrowie uczestników, zdecydowaliśmy się, aby jeszcze w tym roku spotkania odbywały się drogą online (ZOOM).

Udział w webinarze będzie możliwy dzięki wcześniejszej rejestracji. W tym celu bardzo proszę o wysłanie najpóźniej do dnia **05 listopada** maila z prośbą o wzięcie udziału w spotkaniu na adres:

publicrelations@ifispan.edu.pl.

W odpowiedzi uczestnik otrzyma link do rejestracji na platformie zoom.

Kontakt do organizatora:

Dr hab. Daniel Roland Sobota, prof. IFiS PAN

e-mail: dsobota@ifispan.edu.pl

tel. 502618470